

לראות את המציאות בעיניים אחרות
האם נס הוא אירוע חריג או דרך לראות את המציאות?
כולנו מבקשים ניסים.
אנחנו מתפללים לרפואה, פרנסה, לזוגיות, לילדים, לשלום. אנחנו מחכים לאותו רגע שבו המציאות
תשתנה בבת אחת ונוכל לומר: "קרה לי נס".
אבל אולי כדי לעצור ולשאול שאלה אחרת. האם נס הוא רק מה שמתרחש לעיתים רחוקות? או
שאולי הוא מתרחש בכל יום ורק העיניים שלנו הפסיקו לראות אותו?
הרמב"ן כותב בסוף פרשת בוא את הדבר הבא: "ומן הנסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בנסים
הנסתרים, שהם יסוד התורה כולה"
יש כאן אמרה מעניינת ואפילו מהפכנית. אם נסתכל על קריעת ים סוף דרך עיניו של הרמב"ן נבין
שקריעת ים סוף איננה המטרה אלא המטרה היא דווקא בראייה והבחנה בנסים קטנים כמו ילד
מחייך, גוף שמתרפא, גשם שיורד בזמן, או אדם שפוגש בדיוק את מי שהיה צריך לפגוש - אלו הנסים.
נראה שהרמב"ן טוען שהנסים הגדולים באו רק כדי ללמד אותנו לראות את הנסים הקטנים.
הבעיה היא שהמח האנושי מתרגל.
הדבר שהתרגשנו ממנו אתמול הופך מהר מאוד למובן מאליו. אנחנו מפסיקים להתפעל מהנשימה,
מהילדים שלנו, מהבריאות, מהחברים, מהשגרה. לא משום שהם איבדו מערכם, אלא משום
שהתרגלנו אליהם.

הפסיכולוגיה מכנה תופעה זו בשם "הסתגלות הדונית" (Hedonic Adaptation). בני אדם נוטים להתרגל גם לדברים הטובים ביותר שקורים להם. מה שפעם היה חלום, הופך בתוך זמן קצר לשגרה. לכן, לא תמיד חסרים לנו נסים, לפעמים חסרה לנו היכולת לראות אותם.

נראה שהיהדות ידעה זאת הרבה לפני המחקרים ולכן בנתה מערך חיים שלמים סביב פעולת הזכירה: ברכות, תפילות, שבת, חגים, להזכיר לנו שלוש פעמים ביום את סיפור יציאת מצרים כדי שלא נתרגל אליו. בלוח השנה היהודי הכל חוזר שוב ושוב כדי להחזיר לאדם את יכולת הפליאה. אנחנו לא מבצעים את הפעולות, או אומרים את התפילות כדי להזכיר לאל את חסדיו- אלא כדי להזכיר לאדם. האויב הגדול של הנס אינו הכפירה, אלא ההרגל. הרב קוק כתב: "ההרגל על כל דבר שלטון". כי כאשר הכל הופך למובן מאליו, גם הנס הגדול ביותר מפסיק לרגש.

היהודי מתעורר בכל בוקר ומודה ומברך על פקירת העיניים, על הלבשת הערומים, על זוקף כפופים כי הפעולות הללו שנראות לנו קטנות הן הן הנסים הגדולים.

לרמב"ם יש הסבר אחר ל"נס". הרמב"ם מלמד אותנו שלא נכון לחפש נסים בכל פינה. הוא טוען שגדולתו של האל אינה מתבטאת רק בחריגה מחוקי הטבע, אלא דווקא בכך שברא עולם מסודר, יציב ועקבי. השמש זורחת בכל בוקר, הגוף יודע לרפא את עצמו, הזרע מצמיח עץ וכל הדברים הללו אינם רק "טבע" אלא הם נסי הטבע. כך הבורא פועל בתוך הבריאה. הרב קוק מחזק השקפה זו בכך שטוען שהטבע הוא הנס שהתרגלנו אליו. הרב קוק רואה את הנס והטבע לא כשני כוחות מנוגדים, אלא כשני אופנים שבהם האל מתגלה בעולם. כאשר האדם מתרגל למציאות, הוא קורא לה "טבע". וכאשר אדם מתעורר להתבונן בה מחדש, הוא מגלה את הפלא הטמון בה.

אך האדם מתרגל מהר ו"המחדש בכל יום מעשה בראשית" הופך לשגרה שאולי גם מי שמברך עליה הפסיק להתרגש ממנה.

לכן בנקודה זו אני רוצה להציע דרך אחרת לראות דרכה את מושג "הנס"- אדם המתפלל לנס מתפלל שיקרה משהו במציאות שיחלץ אותו ממצב מסוים, אבל אולי הנס הוא לא בשינוי המציאות אלא בשינוי האדם?

אם אני אזכה להשתנות ולראות בעיניים שונות את המציאות זהו הנס האמיתי! רבי נחמן מברסלב מבקש מהאדם לטפח מבט שאינו מתרגל למציאות. בעיניו, העולם מלא רמזים, השגחה וחסד, אך כדי לפגוש אותם נדרשת עבודה פנימית של התבוננות. לעתים הנס איננו מה שהשתנה במציאות, אלא היכולת שלנו לראות את מה שהיה שם כל הזמן. אם נאמץ גישה זו נוכל להבין שהנס הגדול ביותר ביהדות הוא לא קריעת ים סוף ולא עשר המכות, אלא יכולת הבחירה של האדם. אדם יכול לבחור דרך איזה עיניים הוא רואה את עולמו ואת מציאות חייו. הבחירה הזו לא משנה את חוקי הטבע אלא משנה את חוקי הלב.